

Fredrik Eide
Solstadveien 86
1560 LARKOLLEN

VÅR REFERANSE
17/4241

DERES REFERANSE

DATO
03.10.2017

Endelige merknader etter stedlig regnskapsførertilsyn

Finanstilsynet viser til stedlig regnskapsførertilsyn avholdt den 13. juni 2017. De ettersendte i e-poster mottatt 14. juni og 20. juni ytterligere opplysninger og dokumentasjon. Finanstilsynets foreløpige merknader ble sendt Dem den 30. juni, hvor tilsynsrapport datert 19. juni fulgte vedlagt. Deres tilsvaret til foreløpige merknader og tilsynsrapporten er mottatt i e-post den 15. september 2017.

Bakgrunnen for tilsynet var at De ikke er medlem av noen bransjeforening og dermed ikke underlagt periodisk kvalitetskontroll.

De driver regnskapsføringsvirksomheten gjennom enkeltpersonforetaket Regnskap-Finans Eide. Det er ingen ansatte i foretaket. Regnskapsførerforetaket hadde ca. 100 oppdrag på tilsynstidspunktet. Virksomheten hadde i 2016 en omsetning på ca. kr 2,1 mill.

Formålet med tilsynet var å vurdere om De har etablert organisasjon, rutineopplegg og intern kontroll i samsvar med regnskapsførerlovgivningen, herunder god regnskapsføringsskikk. Ved kontroll av utvalgte enkeltoppdrag kontrolleres det arbeidet som utføres i forhold til regnskapsloven, bokføringsloven og annen relevant lovgivning. Regnskapsførere har en viktig oppgave knyttet til å hindre eller avdekke økonomisk kriminalitet. Tilsynet dekket derfor også regnskapsførers oppfyllelse av pliktene etter hvitvaskingslovgivningen.

Det vises også til finanstilsynsloven § 3 som fastslår at Finanstilsynet skal se til at de institusjoner det fører tilsyn med virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov samt med den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter.

1. Forhold i regnskapsførervirksomheten

1.1 Kapasitet i regnskapsførerforetaket (tilsynsrapporten pkt. 2.2)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 2.5 at regnskapsførervirksomheten skal vurdere sin kapasitetsmessige sårbarhet og eventuelt iverksette tiltak, slik at oppdragsgivere og

egen virksomhet blir minst mulig skadelidende ved situasjoner hvor kapasiteten er lavere enn normalt.

De opplyste under tilsynet om at det ikke er inngått noe formelt samarbeid med andre regnskapsførerforetak eller revisorer om bistand ved manglende kapasitet eller dersom andre uforutsette hendelser skulle inntreffe. De er den eneste i foretaket som har autorisasjon og er dermed oppdragsansvarlig for samtlige av virksomhetens ca. 100 oppdrag.

Finanstilsynet har anbefalt at De foretar en vurdering av om det er behov for en formell samarbeidsavtale med andre regnskapsførerforetak eller revisorer. Det fremgår av tilsvaret at behovet vurderes fortløpende.

1.2 Betaling av offentlige avgifter (tilsynsrapporten pkt. 2.4)

Det følger av skatteforvaltningsforskriften § 8-3-10 at leveringsfrist for skattemelding for merverdiavgift er en måned og ti dager etter utløpet av hver oppgavetermin. Det følger videre av skattebetalingsloven § 10-30 nr. 1 at merverdiavgift for en periode forfaller til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding til skattekontoret.

Merverdiavgiftsoppgavene for 4., 5. og 6. termin 2016 ble kontrollert under tilsynet. For alle terminene var merverdiavgiften betalt etter forfall. Betaling av merverdiavgift for 1. termin 2017 ble også kontrollert og heller ikke denne var betalt rettidig.

Finanstilsynet ba om en oppdatert oversikt som viste hva De eventuelt skyldte av offentlige avgifter eller dokumentasjon på at skyldige offentlige avgifter var betalt. Vedlagt tilsvaret fulgte skatteattest pr. 15. august 2017 som viser at offentlige avgifter er oppgjort. Det fremgår også av tilsvaret at det i perioder er utfordrende å kreve inn utestående fordringer fra oppdragsgiverne.

Finanstilsynet legger til grunn at De har iverksatt rutiner som sikrer at fakturering skjer rettidig og at utestående fordringer blir fulgt opp. Finanstilsynet viser til regnskapsførerloven § 4 første ledd nr. 3, og gjør oppmerksom på at manglende rettidig betaling av offentlige avgifter vil kunne reise spørsmål om regnskapsfører er økonomisk vederheftig. Dette vil også kunne ha betydning for Deres autorisasjon som regnskapsfører, dersom det igjen viser seg at De ikke overholder frister for betaling av offentlige avgifter.

1.3 Årsregnskap og ligningspapirer (tilsynsrapporten pkt. 2.3)

Fordi foretaket er underlagt tilsyn har det regnskapsplikt og plikt til å sende årsregnskapet til Regnskapsregisteret, jf. regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 5. Videre er foretaket også pliktig til å sende inn næringsoppgave 2 som vedlegg til selvangivelsen. De har benyttet næringsoppgave 1.

Finanstilsynet legger til grunn at korrekt næringsoppgave i det videre benyttes.

1.4 Hvitvaskingsregelverket (tilsynsrapporten pkt. 2.13)

Det følger av hvitvaskingsloven § 4 andre ledd nr. 2 at hvitvaskingsregelverket gjelder for autoriserte regnskapsførere. Det vises også til Finanstilsynets rundskriv 4/2017 hvor regnskapsførers plikter blir gjennomgått.

Hvitvaskingsregelverket krever at det foreligger rutiner som viser hvordan de ulike pliktene skal ivaretas (§ 23), herunder kundekontroll (§§ 5-16), løpende oppfølging (§ 14) og undersøkelse og rapportering av mistenkelige transaksjoner (§§ 17-21).

På tilsynstidspunktet var det ikke gjennomført en risikobasert kundekontroll av oppdragsgiverne, jf. hvitvaskingsloven § 5.

Det ble under tilsynet opplyst om at det var rutine for å utføre legitimasjonskontroll av oppdragsgiverne. For ett av de kontrollerte enkeltoppdragene som ble gjennomgått under tilsynet var rutinen ikke fulgt, da legitimasjonskontroll ikke var gjennomført.

Det var ikke utarbeidet skriftlige kontroll- og kommunikasjonsrutiner vedrørende hvitvasking. Det var heller ikke utarbeidet noe opplæringsprogram hvor det blant annet skal fremgå hvilke transaksjoner det skal reageres på.

Regnskapsførere har en viktig rolle når det gjelder å avdekke eventuelle forsøk på hvitvasking. Det er derfor avgjørende at autoriserte regnskapsførere er bevisste sine plikter etter hvitvaskingsloven og etterlever disse.

De bekrefter i tilsvaret at alle oppdrag er gjennomgått og at legitimasjonskontroll er utført av samtlige oppdragsgivere. Vedlagt tilsvaret fulgte virksomhetens rutinebeskrivelse for hvordan hvitvaskingsregelverket skal etterleves.

Finanstilsynet finner det sterkt kritikkverdig at De ikke fullt ut hadde innrettet virksomheten på en slik måte at alle bestemmelser i hvitvaskingsregelverket har blitt overholdt. Finanstilsynet finner imidlertid å ta til etterretning at De har satt i verk tiltak for å sikre at hvitvaskingsregelverket i det videre etterleves på en tilfredsstillende måte.

2. Regnskapsførervirksomhetens rutiner og utøvelse av regnskapsføreroppdrag

I tilsynsrapporten beskrives utøvelsen av regnskapsføreroppdrag og om det er etablert organisasjon, rutineopplegg og intern kontroll i forhold til kravene i regnskapsførerloven, herunder kravet til god regnskapsføringsskikk, jf. § 2 andre ledd. Den rettslige standarden "god regnskapsføringsskikk" utfylles av standarder utarbeidet av Regnskap Norge, DnR og Økonomiforbundet.

2.1 Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå (tilsynsrapporten pkt. 3.1.1 og 3.2)

Det følger av GRFS punkt 7.1 at oppdragsansvarlig eller annen autorisert regnskapsfører minst en gang årlig skal kontrollere minst følgende for hver oppdragsgiver:

- a) At oppdragsavtale er à jour.
- b) At fullmakter er skriftlig dokumentert og à jour.
- c) At oversikt over mottak og utlevering av oppdragsgivers regnskapsmateriale er à jour.
- d) At vurdering av oppdragsgivers interne rutiner er gjennomført og dokumentert.
- e) At avstemminger utføres og dokumenteres tilfredsstillende.
- f) At handlinger i forbindelse med årsoppgjør er gjennomført, jf. GRFS pkt. 5.8.4.
- g) At rapportering gjennomføres i henhold til oppdragsavtalen og krav gitt i eller i medhold av lov.
- h) At fremdriftsoversikt er à jour.
- i) At oppdragsdokumentasjon er à jour.

Kravet om å foreta en overordnet og dokumentert intern kontroll på oppdragsnivå gjelder uavhengig av om det benyttes medarbeidere på oppdraget eller ikke. Det er den oppdragsansvarlige sitt ansvar å påse at dette faktisk blir gjort. Finanstilsynet fant ingen dokumentasjon som viste at det var foretatt en overordnet kontroll på oppdragsnivå. En slik kontroll ville bl.a. avdekket at oppdragsavtalene ikke var à jour, at betalingsfullmakter ikke var utarbeidet og at avstemminger ikke var tilfredsstillende dokumentert.

Det fremgår av tilsvaret at virksomheten har anskaffet og tatt i bruk et oppdragsstyringsverktøy som sikrer at kravene blir ivaretatt. Vedlagt tilsvaret fulgte virksomhetens skriftlige rutiner som viser hvordan kravene til overordnet kontroll på oppdragsnivå skal overholdes. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning.

2.2 Kvalitetskontroll av medarbeiders oppdragsutførelse (tilsynsrapporten pkt. 3.1.7 og 3.2)

Autorisasjonsordningen for regnskapsførere ble innført for å øke og sikre kvaliteten på regnskapene og rapportene som blir levert til oppdragsgiverne og andre brukere av regnskapet, herunder offentlige myndigheter. Regnskapspliktige som setter bort sitt regnskap til autoriserte regnskapsførere skal kunne ha tillit til at oppdraget blir utført i samsvar med god regnskapsføringsskikk og at regnskap og rapporter har god fagmessig kvalitet. Dersom arbeid som utføres av ikke-autoriserte medarbeidere ikke blir kvalitetssikret av oppdragsansvarlig eller annen autorisert regnskapsfører, vil forholdet måtte anses som en overtredelse av regnskapsførerloven § 1, som fastslår at det bare er autoriserte regnskapsførere som kan føre regnskap for andre i næring.

Kvalitetskontrollen av det arbeidet som medarbeidere uten autorisasjon som regnskapsfører utfører, skal gi tilstrekkelig sikkerhet for at arbeidet utføres på en forsvarlig måte. Omfanget av kontrollen vil kunne variere basert på en dokumentert vurdering av medarbeidernes kompetanse, jf. GRFS pkt. 7.2. Gjennomført kvalitetskontroll skal dokumenteres som en del av oppdragsdokumentasjonen, herunder avdekkede feil og mangler, jf. GRFS pkt. 7.4. Feil og mangler som avdekkes ved kvalitetskontroll skal korrigeres så snart som mulig og gjennomført korreksjon skal dokumenteres, jf. GRFS pkt. 7.3. Manglende kvalitetskontroll er et brudd på regnskapsførerloven § 2 andre ledd.

Det var ikke utarbeidet skriftlige rutiner for hvordan kvalitetskontroll faktisk ble gjennomført. De bekreftet under tilsynet at kvalitetskontroll ble gjennomført, men at dette ikke dokumenteres. Ved gjennomgang av tre enkeltoppdrag fant Finanstilsynet heller ingen dokumentasjon på at De hadde kontrollert medarbeiders arbeid.

De har i tilsvaret redegjort for hvordan kvalitetskontrollen er blitt utført og for hvordan De har innrettet Dem etter det stedlige tilsynet. Det anføres at dokumentasjonskravet nå skal være oppfylt ved de rutine De har iverksatt. Finanstilsynet tar Deres tilsvaret til etterretning.

2.3 Oppdragsavtaler (*tilsynsrapporten pkt. 3.1.2 og 3.2*)

Det følger av regnskapsførerloven § 3 at det skal opprettes skriftlig oppdragsavtale med alle oppdragsgivere, jf. også GRFS pkt. 3.1. Oppdragsavtalen skal angi hvilke regnskapsfunksjoner regnskapsførerselskapet skal utføre for oppdragsgiver og regnskapsfører skal løpende påse at avtalen er dekkende. Dette er viktig for å sikre klarhet i hvem som har ansvaret for de ulike arbeidsoppgavene.

Finanstilsynet fant mangler ved alle de tre oppdragene som ble gjennomgått under tilsynet. For ett av oppdragene var det angitt at De skulle utføre årsoppgjør, mens det var selskapets revisor som faktisk utførte det. For et annet oppdrag var det inngått avtale med en annen juridisk enhet. Det ble anført at den avtalen som var inngått med dette selskapet også dekket avtaleforholdet med den oppdragsgiveren som ble kontrollert under tilsynet. Avtalen var ikke signert. For det siste oppdraget som ble kontrollert ble det også avdekket mangler. Det vises til tilsynsrapporten hvor dette nærmere fremgår. De har i e-post Finanstilsynet har mottatt etter tilsynet redegjort for at alle oppdragsavtaler er gjennomgått og oppdatert. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning.

Finanstilsynet legger til grunn at De har sørget for at det foreligger oppdragsavtaler med samtlige oppdragsgivere, jf. Deres e-post, og at disse er oppdatert slik at det fullt ut er overensstemmelse mellom oppdragsavtalen og det som faktisk skal leveres til oppdragsgiver. Finanstilsynet vil også presisere viktigheten av at det inngås avtale med hver enkelt juridisk enhet slik at det ikke er tvil om ansvarsforholdene.

2.4 Fullmakter (*tilsynsrapporten pkt. 3.1.2 og 3.2*)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 3.6 at det skal foreligge skriftlige fullmakter dersom regnskapsførervirksomheten overfor tredjemann skal opptre på oppdragsgivers vegne. Det er ikke tilstrekkelig at tilgang er delegert i bank eller Altinn. Kravet er viktig for å skape klarhet og trygghet i tilfeller der regnskapsfører får fullmakt fra oppdragsgiver til å utføre oppgaver på dennes vegne.

På tilsynstidspunktet var det ikke innhentet betalingsfullmakter for to av oppdragene som ble kontrollert.

Det fremgår av tilsvaret at betalingsfullmakter er innhentet for de aktuelle oppdragene. Finanstilsynet legger til grunn at fullmaktsforholdene nå er i orden, men er svært kritisk til at fullmakter ikke var innhentet på et langt tidligere tidspunkt.

2.5 Avstemminger og dokumentasjon (tilsynsrapporten pkt. 3.1.6 og 3.2)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.9.3 at samtlige kontoer i balansen skal være avstemt og dokumentert før endelig årsregnskap utarbeides. Tilsvarende gjelder for resultatkontoer dersom det vurderes som vesentlig for å sikre et riktig regnskap. Det følger også av bokføringsloven § 11 første ledd at ved utarbeidelse av årsregnskap skal det foreligge dokumentasjon for alle balanseposter med mindre de er ubetydelige. Bokføringsforskriften kapittel 6 gir ytterligere detaljer om hva som skal dokumenteres.

Finanstilsynet viser også til regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 6.2.2 – 6.2.7 som angir hva oppdragsdokumentasjonen skal inneholde. Regnskapsfører skal oppbevare oppdragsdokumentasjonen ordnet og betryggende sikret mot urettmessig tilgang, endring, sletting, tap og ødeleggelse i fem år etter utløpet av regnskapsåret i samsvar med regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 6.4.

Det følger videre av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.8.3 at ved hver periodiske regnskapsavslutning skal minimum følgende kontoer avstemmes:

- kundefordringer og leverandørgjeld
- kasse- og bankbeholdninger
- skyldig skattetrekk og arbeidsgiveravgift
- skyldig merverdiavgift

Ved det stedlige tilsynet kontrollerte Finanstilsynet avstemmingene for tre oppdrag. Finanstilsynet registrerte under gjennomgangen mangler. Avstemmingsmanglene er nærmere beskrevet i tidligere tilsendte tilsynsrapport.

Det ble opplyst under tilsynet at De oppbevarer mye av avstemmingsdokumentasjonen i oppdragsgivers bilagsmappe og tar ikke selv kopi av all avstemmingsdokumentasjon for arkivering i egen oppdragsdokumentasjon. Det medfører at når bilagsmaterialet leveres tilbake til oppdragsgiver, har ikke regnskapsførervirksomheten noen egen fullstendig avstemmingsdokumentasjon.

Å gjennomføre pliktige avstemminger og dokumentere disse er helt avgjørende for å ha sikkerhet for at et regnskap gir korrekt informasjon og at den regnskapspliktiges økonomiske rapporteringer blir korrekte og viser et sannferdig bilde av den økonomiske situasjonen. Når en regnskapsfører ikke gjennomfører avstemminger, eller bare gjør dette delvis, innebærer dette brudd på en av de vesentligste pliktene i regnskapsprosessen og svekker kvaliteten av regnskapsinformasjonen. Dette er uheldig både for oppdragsgiverne og andre brukere av regnskapsinformasjonen.

Finanstilsynet er svært kritisk til at De ikke har hatt tilfredsstillende rutine for gjennomføring og dokumentasjon av avstemminger. Finanstilsynet tar imidlertid til etterretning at det i tilsvaret anføres at De har endret rutinene, slik at avstemminger og oppbevaring av oppdragsdokumentasjon i det videre vil skje på en systematisk måte.

2.6 Fremdriftsoversikt (tilsynsrapporten pkt. 3.1.5 og 3.2)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS punkt 6.2.1 at fremdriftsoversikten for gjennomføring av sentrale oppgaver skal underbygge at arbeidet er utført til den tid som følger av oppdragsavtalen og krav gitt i eller medhold av lov. Det skal fremgå dato som viser når sentrale oppgaver er gjennomført, herunder:

- Avstemminger, eventuelt kontroll av at nødvendige avstemminger er gjennomført av andre
- Produksjon av oppgaver og rapporter
- Kvalitetskontroll

Foretaket hadde ingen rutine for at handlinger i regnskapsprosessen gjennom året ble loggført. For alle de tre oppdragene som ble kontrollert under tilsynet var det kun benyttet et begrenset skjema i forbindelse med årsoppgjøret.

De har i e-post mottatt etter tilsynet og i tilsvaret redegjort for at virksomheten har anskaffet et oppdragsstyringsverktøy for lettere å kunne ha oversikt over oppdragsdokumentasjonen og hva som er utført på oppdragene. Finanstilsynet vil understreke at det ikke er noe krav til et eget oppdragsstyringsverktøy, men at De har innført et egnet system som sikrer at kravene til fremdriftsoversikt, jf. GRFS pkt. 6.2.1 blir ivaretatt.

3. Finanstilsynets konklusjon

Det stedlige tilsynet viste at det var til dels svært alvorlige mangler i regnskapsførervirksomhetens rutiner i forhold til de krav som stilles etter regnskapsførerloven, herunder god regnskapsførings-skikk. Det ble konstatert brudd på sentrale plikter som autoriserte regnskapsførere plikter å følge fra det tidspunktet de starter opp sin virksomhet. Finanstilsynet anser følgende brudd for særlig alvorlige:

- Ikke rettidig betaling av merverdiavgift.
- Mangelfulle og manglende oppdragsavtaler og fullmakter for flere av oppdragsgiverne.
- Det var ikke gjennomført en overordnet kontroll på oppdragsnivå.
- Det var ikke gjennomført en tilfredsstillende kvalitetskontroll av ikke-autorisert medarbeiders arbeid.
- Oppdragsdokumentasjonen, herunder dokumentasjon av avstemminger, var mangelfull.
- Rutiner i forhold til hvitvaskingsregelverket var ikke iverksatt.

De feil og mangler som ble avdekket under det stedlige tilsynet var av en slik karakter at Finanstilsynet har vurdert om det er grunnlag for å fatte vedtak om tilbakekall av Deres autorisasjon som regnskapsfører, men har under tvil kommet til at et slikt vedtak ikke skal fattes nå. Grunnen til dette er bl.a. at det ikke ble avdekket vesentlige feil eller mangler i de regnskapene som ble kontrollert under tilsynet, selv om avstemmingsdokumentasjonen ikke fullt ut var tilfredsstillende. I tillegg har De fremlagt skriftlige rutiner for utføring, oppfølging og kontroll av regnskapsførings-

oppdragene, samt rutiner for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Finanstilsynet vil imidlertid understreke at det ser svært alvorlig på at De ikke hadde innrettet virksomheten på en måte som innebærer at gjeldende lovverk fullt ut har vært overholdt.

Finanstilsynet vil vurdere om det skal avholdes et nytt stedlig tilsyn med Dem på et senere tidspunkt. Hvis det da viser seg at forholdene ikke er rettet opp i på en tilfredsstillende måte, må De påregne at Deres autorisasjon som regnskapsfører vil bli tilbakekalt.

For Finanstilsynet

Bernt Jan Aaland
tilsynsrådgiver

Wenche Falch-Hennum
spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.